

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Wierzbica na lata 2006 – 2009.

Część I Diagnoza

Rozdział I.

Charakterystyka Gminy Wierzbica.

1. Położenie.

Gmina Wierzbica wchodzi w skład województwa mazowieckiego. Gmina Wierzbica graniczy z Gminą Kowala, Mirów, Jastrząb. Do Gminy Wierzbica należy 18 miejscowości wchodzących w skład 17 sołectw, są to: Wierzbica, Kolonia Wierzbica, Wierzbica Osiedle, Rzeczków, Kolonia Rzeczków, Ruda Wielka, Błędów, Stanisławów, Dąbrówka Warszawska, Polany, Kolonia Polany, Pomorzany, Kolonia Pomorzany, Łączany, Suliszka, Podgórki, Zalesice, Kolonia Zalesice.

2. Ludność.

Gmina Wierzbica liczy ogółem 10465 mieszkańców. Struktura wiekowa ludności Gminy Wierzbica przedstawia się następująco:

GRUPA WIEKOWA	GMINA	
	OGÓLEM	KOBIETY
2004 rok		
Wiek przedprodukcyjny (0 - 19 lat)	2727	1291
Wiek produkcyjny (20 – 55/65)	6353	2892
Wiek produkcyjny (powyżej 55/65)	1396	950
2005 rok		
Wiek przedprodukcyjny (0 - 19 lat)	2630	1257
Wiek produkcyjny (20 – 56/65)	6446	2933
Wiek produkcyjny (powyżej 56/65)	1390	947

3. Struktura gruntów.

Ogółem powierzchnia	- 9397 ha
a) użytki rolne	- 8204 ha
b) lasy	- 216 ha

Gmina ma typowo rolniczy charakter. Podstawą do takiego stwierdzenia jest analiza udziału użytków rolnych w ogólnej powierzchni gminy.

4. Szkolnictwo

Na terenie Gminy Wierzbica funkcjonuje:

- 7 szkół podstawowych, do których uczęszcza łącznie 969 dzieci,
- 2 gimnazja, w których uczy się 536 uczniów,
- 6 przedszkoli – o liczbie 218 dzieci

W Szkole Podstawowej w Wierzbicy prowadzona jest klasa integracyjna.

5. Ochrona zdrowia.

Na terenie Gminy Wierzbica znajdują się Przychodnie Medycyny Rodzinnej w Wierzbicy, Rudzie Wielkiej i Łączanach. Sytuacją zdrowotną mieszkańców zajmują się również pielęgniarki środowiskowe, które odwiedzają chorych w miejscu zamieszkania i współpracują z Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Wierzbicy.

6. Rejony Pracy Socjalnej na terenie Gminy Wierzbica.

Gmina Wierzbica podzielona jest na 4 Rejony Pracy Socjalnej.

- I Rejon Pracy Socjalnej
Wierzbica Osiedle, Suliszka, Podgórkki,
- II Rejon Pracy Socjalnej
Wierzbica, Wierzbica Kolonia, Pomorzany, Kolonia Pomorzany, Polany, Kolonia Polany,
- III Rejon Pracy Socjalnej
Rzeczków, Kolonia Rzeczków, Ruda Wielka, Błędów, Stanisławów,
- IV Rejon Pracy Socjalnej
Zalesice, Kolonia Zalesice, Dąbrówka Warszawska, Łączany.

Podział na Rejony Pracy Socjalnej ułatwia organizację pracy i daje pozytywne efekty. Pracownicy mają stały kontakt ze środowiskiem. Służy to właściwej diagnozie i ułatwia skuteczne rozwiązywanie istniejących trudności i problemów w danym środowisku.

7. Budownictwo socjalne.

Zgodnie z ustawą o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy przez pojęcie lokalu socjalnego należy rozumieć lokal nadający się do zamieszkania ze względu na wyposażenie i stan techniczny, którego powierzchnia pokoi przypadająca na członka gospodarstwa domowego najemcy nie może być mniejsza niż 5 m² a w przypadku jednoosobowego gospodarstwa domowego 10 m², przy czym lokal ten może być o obniżonym standardzie.

Na terenie Gminy Wierzbica przeważają prywatne budynki jednorodzinne oraz wielorodzinne tzw. bloki.

Rozdział II. Problemy Społeczne Gminy Wierzbica.

Codziennemu życiu towarzyszą liczne problemy, które swoim zasięgiem obejmują coraz większą grupę ludzi i coraz młodsze pokolenie. Zmuszają one część społeczności do szukania różnych form pomocy w tym korzystania z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej.

Liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w latach 2004 - 2005 kształtowała się następująco:

Tab. 1. Rodziny objęte pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy.

Rok	2003	2004	2005
Liczba rodzin	800	690	480
Liczba osób w rodzinie	3265	3507	2288

Najczęstszymi przyczynami kwalifikującymi do udzielania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy są:

- * ubóstwo;
- * bezrobocie;
- * niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba;
- * trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu zakładu karnego;
- * potrzeba ochrony macierzyństwa lub wielodzietność;
- * bezradność w sprawach opiekuńczo- wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych ,
- * alkoholizm;
- * zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowe;

Najczęściej problemy te są ze sobą sprzężone.

Przy udzielaniu pomocy niezbędnym jest współdziałanie klienta w rozwiązywaniu jego trudnej sytuacji. Zmusza to osoby wymagające wsparcia do zmiany postawy z biernej i roszczeniowej na postawę aktywną w rozwiązywaniu własnych problemów, z którymi nie potrafili sobie poradzić.

1. Ubóstwo

Ubóstwo określa się jako stan, w którym jednostce czy grupie społecznej brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, uznawanych w danej społeczności za niezbędne. Pod pojęciem „podstawowe potrzeby” kryją się poza wyżywieniem, którego niezbędności nikt nie kwestionuje, takie potrzeby jak: ubranie, opłaty mieszkaniowe, leczenie, uzyskanie wykształcenia.

Ubóstwo jest głównym powodem przyznawania pomocy przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Pierwszą przesłanką, która uprawnia do ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej jest ubóstwo. Zjawisko to ma wiele przyczyn, które nie zawsze da się jasno wyodrębnić. Może ono być wywołane bezrobociem czy niepełnosprawnością, ale także biernością życiową i brakiem odpowiedzialności za siebie i własną rodzinę. Wczesna detekcja tzw. szybkie wykrywanie i docieranie do rodziny czy osób znajdujących się na skraju ubóstwa, a później intensywna praca socjalna przyczynia się do zapobiegania utrwalaniu się postaw bierności bądź roszczeniowości.

Tab. 2. Pomoc Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy osobom dotkniętym ubóstwem w latach 2003 - 2005

Rok	2003	2004	2005
Liczba rodzin	168	450	400
Liczba osób w rodzinie	867	2286	2040

2. Bezrobocie

Bezrobocie w Gminie Wierzbica jest zjawiskiem, które dotyka szerokie kręgi społeczne. Straty i skutki społeczne, które powoduje są trudne do oszacowania. Pojawia się na niepokojącą skalę degradacja grup społecznych i to nie tylko bezrobotnych, ale także ich rodzin. Utrata pracy - przejście na zasiłek, z kolei jego utrata i potrzeba korzystania z pomocy społecznej prowadzi do ubóstwa ze wszystkimi jego konsekwencjami.

Bezrobocie burzy klimat życia rodzinnego. Wpływa destrukcyjnie na pełnienie przez rodzinę jej podstawowych funkcji, na realizację określonych zamierzeń, zadań i planów życiowych. Najbardziej bolesnym aspektem bezrobocia jest zagrożenie bezpiecznej egzystencji własnej rodziny. Brak pracy ma nie tylko negatywny wpływ na ekonomiczną funkcję rodziny, ale też na sferę psychiki. Powoduje jej szybką degradację, potęgując biedę i rozszerza sferę ubóstwa. Dla podopiecznych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy dotkniętych bezrobociem dużym problemem jest regulowanie należności za opłaty mieszkaniowe. Pierwsze oszczędności czynione są na opłatach czynszowych, co naraża rodzinę na dodatkowy lęk przed eksmisją lub odcięciem dopływu gazu i energii. Obserwując zachowania bezrobotnych korzystających z pomocy GOPS zauważa się, że stosują oni ostrzejszy rygor oszczędnościowy mniej wydając na żywność, odzież, przejazdy, płatne usługi. Trudna sytuacja finansowa gospodarstw domowych dotkniętych bezrobociem wymusza także ograniczanie wydatków związanych z kształceniem dzieci.

Bezrobocie naraża rodzinę na szereg niedogodności, sublimację wielu ważnych potrzeb, niewłaściwe kształtowanie osobowości jej członków. Praca zawodowa wyznacza, bowiem postawy i zachowania dzieci, system stosowanych przez nie ocen, kontakty ze środowiskiem rówieśniczym, uznawane przez nie wartości czy preferowane cele. Dążenie dzieci i młodzieży są silnie związane z pozycją zawodową rodziców, a otaczająca rzeczywistość postrzegana jest przez pryzmat ich pracy zawodowej. Zmiany w statusie zawodowym choćby jednego z rodziców nie pozostają, więc bez wpływu na dokonywaną przez młodych ludzi ocenę rzeczywistości oraz ich własnej pozycji.

Bezrobocie jest często w rodzinie czynnikiem konfliktogennym i nasilającym patologie społeczne takie jak nadużywanie alkoholu, zdobywanie środków pieniężnych nielegalnymi sposobami np. kradzież itp.

Głębokość zmian w rodzinie spowodowanych bezrobociem zależy w dużej mierze od struktury rodziny, jej fazy rozwoju, statusu społecznego, stanu zagospodarowania materialnego, kondycji zdrowotnej członków rodziny oraz środowiska lokalnego. Bezrobocie rodziców dla dzieci i młodzieży kończącej pewien etap edukacji niejednokrotnie oznacza zmianę i ograniczenie planów dalszego kształcenia, obniżanie ich aspiracji edukacyjnych, zahamowanie rozwijania ich uzdolnień w drodze dalszej nauki czy zajęć dodatkowych.

Z powodu trudnej sytuacji materialnej rodziny, dzieci popadają w sytuacje konfliktowe w szkole z wychowawcami i nauczycielami. Odbija się to wszystko bardzo silnie na postawach dzieci i młodzieży, na ich zachowaniu oraz wartościowaniu zjawisk i osób.

Tab. 3. Liczba osób bezrobotnych na terenie Gminy Wierzbica.

Rok	2003	2004	2005
Liczba bezrobotnych	1548	1502	1506
z prawem do zasiłku	320	216	216
bez prawa do zasiłku	1228	1286	1290

Tab. 4. Liczba rodzin korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy z powodu bezrobocia.

Rok	2003	2004	2005
Liczba rodzin	380	405	380
Liczba osób w rodzinie	2215	2025	1902

3. Niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba.

We współczesnym świecie niepełnosprawność człowieka uważana jest za szczególnie istotny problem społeczny. Znaczenie tego problemu wynika z rozmiarów i powszechności występowania niepełnosprawności w populacji, a także z konsekwencji, jakie wywołuje w sensie indywidualnym i społecznym.

To, co odróżnia osoby niepełnosprawne od innych, to tylko i wyłącznie ich niepełnosprawność. Osoby te spotyka się codziennie, w każdym środowisku społecznym. U części z nich niepełnosprawność jest uzewnętrzniona do tego stopnia, że nie sposób nie dostrzegać jej obecności.

Mówiąc o osobach niepełnosprawnych, mamy na myśli osoby posiadające stopień niepełnosprawności orzeczony przez Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności, Komisję przy ZUS, KRUS jak również inne osoby z dysfunkcjami fizycznymi, psychicznymi i umysłowymi. Za niepełnosprawne uznać należy osoby, których stan fizyczny, psychiczny i umysłowy powoduje trwałe lub okresowe utrudnienia, ograniczenia bądź uniemożliwia pełnienie ról i zadań społecznych na poziomie powszechnie przyjętych kryteriów.

Tab. 5. Pomoc udzielona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy z uwagi na niepełnosprawność.

Rok	2003	2004	2005
Ilość rodzin	189	45	44
Ilość osób w rodzinie	334	228	115

Tab. 6. Pomoc udzielona przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy dla rodzin dotkniętych długotrwałą chorobą.

Rok	2003	2004	2005
Ilość rodzin	45	52	31
Ilość osób w rodzinie	175	264	158

Niepełnosprawność uderza najbardziej w finansową i emocjonalną stronę rodziny. Rodzina w takiej sytuacji wymaga zwłaszcza nieinstytucjonalnych form pomocy, maksymalnie zindywidualizowanych i dostosowanych do jej potrzeb. Wzmocnienia wymaga sama rodzina, bo ona zapewnia najwszechstronniej i w sposób ciągły możliwości poznawania uczucia miłości, potrzeb wolności, religijności. To rodzina, niezależnie od charakteru dokonujących się zmian w życiu społecznym, z natury broni godności oraz podmiotowości prawnej swych członków.

Obserwacje pracowników Ośrodka pozwalają stwierdzić, że sytuacja tej grupy osób jest bardzo trudna. Problemy osób niepełnosprawnych wiążą się głównie z ograniczonymi

możliwościami oprotezowania i zakupu sprzętu umożliwiającego komunikowanie się i samoobsługę, kosztową i trudno dostępną rehabilitację. Dużym problemem są także problemy architektoniczne w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej jak i w budynkach użyteczności publicznej. Bariery te nie tylko utrudniają, ale niekiedy wręcz uniemożliwiają uczestnictwo w normalnym życiu.

Nie bez znaczenia jest również problematyka edukacji osób niepełnosprawnych od chwili urodzenia do ukończenia nauki w ramach posiadanych predyspozycji i możliwości.

4. Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego

Grupę klientów pomocy społecznej stanowią też osoby zwolnione z zakładów karnych. Pomoc przyznana tym osobom kształtowała się następująco:

Tab. 7. Osoby korzystające z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy z powodu trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego.

Rok	2003	2004	2005
Ilość rodzin	2	4	3
Ilość osób w rodzinie	2	5	12

Łamanie norm prawnych pociąga za sobą sankcję karną. W celu przeciwdziałania pogłębianiu się zjawiska izolacji osób opuszczających zakłady karne i areszty śledcze w roku 2000 zostało zawarte Porozumienie pomiędzy Ministerstwem Pracy i Polityki Społecznej a Centralnym Zarządem Służby Więziennej w sprawie zasad współpracy w zakresie organizacji pomocy na rzecz osób zwalnianych z zakładów karnych i aresztów śledczych oraz rodzin osób pozbawionych wolności. Podstawowym elementem współpracy jest przesyłanie przez administrację zakładu karnego właściwemu ośrodkowi pomocy społecznej informacji o potrzebie udzielenia pomocy po zwolnieniu zakładu karnego.

Społeczeństwo jest wysoce zaniepokojone falą wzrastającej przestępczości. Mając na celu pomoc tej grupie klientów podejmujemy skoordynowane działania z wieloma instytucjami.

5. Bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

Znaczna część osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy to osoby, które cechuje niezaradność w opiece i wychowaniu dzieci oraz w prowadzeniu gospodarstwa domowego, w tym nieracjonalne dysponowanie budżetem domowym.

Dysfunkcjami współistniejącymi w bezradności są: problemy w pełnieniu ról rodzicielskich, małżeńskich, niedojrzałość emocjonalna rodziców, problemy wychowawcze w środowisku rodzinnym ujawniające się w postaci zachowań agresywnych, buntowniczych przejawiająca się łamaniem przez dzieci i młodzież panujących obyczajów i norm.

Tab. 8. Liczba rodzin i osób korzystających z pomocy Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy u których występuje bezradność w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego.

Rok	2003	2004	2005
Ilość rodzin	46	51	34
Ilość osób w rodzinie	207	253	160

Środowisko rodzinne jest pierwszym środowiskiem wychowawczym w życiu dziecka, w którym nawiązuje ono pierwsze kontakty z innymi ludźmi i zdobywa pierwsze doświadczenia z dziedziny współżycia społecznego. Na środowisko rodzinne składają się:

struktura rodziny, atmosfera wychowawcza w domu, warunki materialne i zdrowotne, stopień wykształcenia rodziców i ogólna struktura środowiska.

Zaburzona struktura rodziny, często spotykana wśród świadczeniobiorców ośrodka, niekorzystnie wpływa na sytuację dziecka, na jego więź z rodziną. Rodziny klientów ośrodka odznaczają się często zaburzoną strukturą w postaci niestabilizowanych formalnie i społecznie związków, rozkładem pożycia małżeńskiego, częstymi zmianami partnerów, występuje w nich przemoc skierowana na partnera lub dzieci.

W rodzinach zaburzonych rodzicom brakuje umiejętności tworzenia właściwego klimatu życia rodzinnego, rozładowywania napięć powstałych poza domem, właściwych wzorców komunikacji i dawania rodzinie poczucia bezpieczeństwa, obdarzania dzieci uwagą. Rodziny te często żyją w takich społecznościach, które nie chcą ingerować w życie innych lub nie potrafią pomóc, gdyż same nie posiadają właściwych wzorców.

W wielu sytuacjach dzieci pochodzące z tych rodzin pozostawione są „same sobie” większość wolnego czasu spędzają wśród rówieśników na podwórku, częściej pojawiają się u nich problemy szkolne. Dzieci odrzucone przez środowisko rodzinne szukają akceptacji wśród rówieśników, łączą się w grupy subkulturowe, zaczynają wagarować, uciekać z domu i popadać w konflikt z prawem.

Problemy opiekuńczo - wychowawcze, przemoc w rodzinie, konflikty międzypokoleniowe wielokrotnie są przyczyną umieszczenia dzieci i młodzieży w placówkach opiekuńczo - wychowawczych lub resocjalizacyjnych, a dla dorosłych ofiar rodzinnej przemocy są powodem szukania schronienia i porad w placówkach i organizacjach pomocowych.

6. Problemy alkoholowe w Gminie Wierzbica

Alkoholizm - zespół uzależnienia od alkoholu, choroba alkoholowa, nałóg alkoholowy jest to zespół składających się z co najmniej 3, spośród 8 objawów:

1. silna, natrętna potrzeba spożywania alkoholu (głód alkoholu);
2. upośledzenie zdolności kontrolowania picia alkoholu
3. picie alkoholu w celu złagodzenia albo zapobieżenia alkoholowemu zespołowi abstynencyjnemu oraz subiektywne poczucie skuteczności takiego postępowania;
4. objawy abstynencyjne (drżenie mięśniowe, nadciśnienie tętnicze, tachcardia, nudności, wymioty, biegunki, bezsenność, rozszerzenie źrenic, wysuszenie śluzówek, wzmożona potliwość, zaburzenie snu, nastrój drażliwy lub obniżony, lęk);
5. zmieniona (najczęściej zwiększona) tolerancja alkoholu (ta sama dawka nie przynosi oczekiwanego efektu), potrzeba spożywania większych dawek alkoholu dla wywołania oczekiwanego efektu;
6. zawężenie repertuaru zachowań związanych z piciem alkoholu do jednego - dwóch wzorców;
7. postępujące zaniedbywanie alternatywnych do picia przyjemności, zachowań, zainteresowań;
8. picie alkoholu mimo oczywistej wiedzy o jego szczególnej szkodliwości dla zdrowia (Habrak).

Uzależnienie od alkoholu, czyli alkoholizm jest chorobą, która zaczyna się i rozwija podstępnie, bez świadomości zainteresowanej osoby. Polega na niekontrolowanym piciu napojów alkoholowych i może doprowadzić do przedwczesnej śmierci. Objawy tej choroby to przede wszystkim takie zjawiska jak:

- zmiana tolerancji na alkohol;
- objawy abstynenckie;
- koncentracja życia wokół picia (Mellibruda).

Z problemem nadużywania alkoholu pracownicy socjalni spotykają się od wielu lat, niepokojącym jest jednak fakt wzrastania liczby osób uzależnionych od alkoholu i obniżania

wieku pierwszego z nim kontaktu. Problem nadużywania alkoholu przez podopiecznych pomocy społecznej jest bardzo skomplikowany, ponieważ obok alkoholizmu występują zaburzenia komunikacji między członkami rodziny, bieda, bezrobocie, problemy wychowawcze i zdrowotne, inne uzależnienia, wchodzenie w konflikt z prawem. Zjawisku nadużywania alkoholu często towarzyszy zjawisko przemocy fizycznej i psychicznej stosowanej zarówno wobec dorosłych jak i dzieci. W celu usprawnienia pomocy rodzinom, w których występuje przemoc pracownicy socjalni i policja stosują procedurę niebieskich kart.

Tab. 9. Osoby uzależnione od alkoholu objęte pomocą Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy.

Rok	2003	2004	2005
Ilość rodzin	43	78	89
Ilość osób w rodzinie	192	390	482

Alkoholizm jednego lub obojga rodziców wpływa destrukcyjnie na prawidłowe funkcjonowanie rodziny - naturalnego środowiska wychowawczego dziecka. Rodzina staje przez to niewydolna wychowawczo, cechuje ją zaburzona struktura wewnętrzna, rozkład pożycia małżeńskiego, częste zmiany partnerów. Rodziny z problemem alkoholowym są często rodzinami ubogimi, nie są w stanie zaspokoić podstawowych potrzeb życiowych dziecka.

Dzieci w tych rodzinach tracą naturalną barierę opiekuńczą jaką jest rodzina. Dziecko żyjące w takich warunkach narażone jest na przeżywanie traumatycznych doświadczeń, które powodują zaburzenia jego rozwoju. Zaburzenia te mogą objawiać zachowaniami agresywnymi, nadpobudliwością, unikaniem bliskich kontaktów z dorosłymi i rówieśnikami, trudnościami w podporządkowaniu się normą społecznie uznawanymi oraz problemami szkolnymi. Trwałym i pozytywnym zmianom w funkcjonowaniu dziecka sprzyja systemowe oddziaływanie na jego środowisko życia.

Formą pomocy na rzecz dzieci wymagających wsparcia jest świetlica socjoterapeutyczna. Praktycznie każdy nauczyciel w swojej pracy spotyka się z dziećmi z rodzin z problemem alkoholowym. Problemy jakich doświadczają te dzieci w domu rodzinnym odbijają się trudnościami w nawiązywaniu zdrowego kontaktu z dorosłymi i rówieśnikami, konfliktowością, nadpobudliwością lub wycofaniem, nieumiejętnością radzenia sobie ze stresem co w konsekwencji odbija się również na wynikach w nauce. Dzieci te są nieufne i niechętnie zwracają się po pomoc, jednocześnie na swój sposób zabiegają o nią ,o uwagę i zainteresowanie otoczenia. Pomocą takim właśnie dzieciom służy świetlica socjoterapeutyczna, która istnieje i działa na terenie naszej Gminy. Uczęszcza do niej aż 129 dzieci. Zadaniem świetlicy profilaktycznej jest przede wszystkim fachowa pomoc i opieka pozalekcyjna dla dzieci z rodzin alkoholowych oraz zapewnienie posiłku.

Praca z osobami uzależnionymi i członkami ich rodzin - klientami GOPS jest bardzo trudna i długotrwała. Jest ona złożona i wymaga wsparcia i kontroli wielu osób, instytucji: Poradni Leczenia Uzależnień, Sądu Rejonowego, kuratorów, pracowników socjalnych i pracowników lecznictwa odwykowego.

Część II Gminna strategia integracji i polityki społecznej

Rozdział I

Zasady ogólne

Pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości.

Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współdziałania w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej.

Pomoc społeczna wspiera osoby i rodziny w wysiłkach zmierzających do zaspokojenia niezbędnych potrzeb i umożliwia im życie w warunkach odpowiadających godności człowieka.

1. Zadania pomocy społecznej

Do zadań własnych gminy o charakterze obowiązkowym należy:

- opracowanie i realizacja gminnej strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem programów pomocy społecznej, profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych i innych, których celem jest integracja osób i rodzin z grup szczególnego ryzyka,
- sporządzanie bilansu potrzeb gminy w zakresie pomocy społecznej,
- udzielanie schronienia, zapewnienie posiłku oraz niezbędnego ubrania osobom tego pozbawionym,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków okresowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków powstałych w wyniku zdarzenia losowego,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków na świadczenia zdrowotne osobom bezdomnym oraz innym osobom nie mającym dochodu i możliwości uzyskania świadczeń na podstawie przepisów o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- przyznawanie zasiłków celowych w formie biletu kredytowanego,
- opłacanie składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe za osobę, która rezygnuje z zatrudnienia w związku z koniecznością sprawowania bezpośredniej, osobistej opieki nad długotrwale lub ciężko chorym członkiem rodziny oraz wspólnie nie zamieszkującymi matką, ojcem lub rodzeństwem,
- praca socjalna,
- organizowanie świadczenie usług opiekuńczych, w tym specjalistycznych, w miejscu zamieszkania, z wyłączeniem specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- prowadzenie i zapewnianie miejsc w placówkach opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego lub mieszkaniach chronionych,
- tworzenie gminnego systemu profilaktyki i opieki nad dzieckiem i rodziną,
- dożywianie dzieci,
- sprawienie pogrzebu w tym osobom bezdomnym,
- kierowanie do domu pomocy społecznej i ponoszenie odpłatności za pobyt mieszkańca gminy w tym domu,

- sporządzanie sprawozdawczości oraz przekazywanie jej właściwemu wojewodzie, również w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu informatycznego,
- utworzenie i utrzymywanie ośrodka pomocy społecznej, w tym zapewnienie środków na wynagrodzenie pracowników.

Do zadań własnych gminy należy:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków specjalnych celowych,
- przyznawanie i wypłacanie pomocy na ekonomiczne usamodzielnianie w formie zasiłków, pożyczek oraz pomocy w naturze,
- prowadzenie i zapewnianie miejsc w domach pomocy społecznej i ośrodkach wsparcia o zasięgu gminnym oraz kierowanie do nich osób wymagających opieki,
- podejmowanie innych zadań z zakresu pomocy społecznej wynikających z rozeznaczonych potrzeb gminy, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych.

Do zadań zleconych z zakresu administracji rządowej realizowanych przez gminę należą:

- przyznawanie i wypłacanie zasiłków stałych,
- opłacanie składek na ubezpieczenie zdrowotne określonych w przepisach o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia,
- organizowanie i świadczenie specjalistycznych usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- przyznawanie i wypłacanie zasiłków celowych na pokrycie wydatków związanych z klęską żywiołową lub ekologiczną,
- prowadzenie i rozwój infrastruktury środowiskowych domów samopomocy dla osób z zaburzeniami psychicznymi,
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia.

2. Budżet

Bieżące funkcjonowanie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej zapewniają środki finansowe z budżetu gminy i państwa.

Rozdział II

Pomoc na rzecz rodzin i środowisk dotkniętych problemem bezrobocia.

1. Cel strategiczny.

Celem planowanych działań przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Wierzbicy jest wspieranie bezrobotnych w poszukiwaniu pracy oraz przeciwdziałanie i eliminowanie negatywnych skutków psychospołecznych bezrobocia. Adresatem programu są osoby bezrobotne z terenu gminy, które są klientami ośrodka pomocy społecznej i wykazują aktywność w poszukiwaniu zatrudnienia

2. Podstawowe założenia strategii.

- 1) Budowanie sieci współpracy między instytucjami działającymi na rzecz rozwiązywania problemów bezrobocia (Powiatowy Urząd Pracy).
- 2) Przeciwdziałaniu uzależnieniu świadczeniobiorców od instytucji pomocy społecznej.
- 3) Rozwiązywanie problemu bezrobocia systemowo, z uwzględnieniem pomocy dla rodziny bezrobotnego.
- 4) Udzielania pomocy finansowej i zróżnicowanie form pomocy adresowanych do bezrobotnego zgodnie z zasadą indywidualizacji procesu pomagania.
- 5) Środki finansowe na pomoc materialną będące w dyspozycji Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy stanowić będą ważny instrument służący kształtowaniu pożądanych postaw i zachowań bezrobotnych korzystających ze świadczeń pomocy społecznej.
- 6) Kontrakty określające zasady współdziałania będą podstawą pracy z bezrobotnym klientem Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Wierzbicy.

3. Kierunki działania.

- 1) Działania podejmowane w celu mobilizowania osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej do poszukiwania zatrudnienia i usamodzielnienia się.

W ramach tych działań podstawą pomocy stanie się kontrakt zawierany między bezrobotnym a ośrodkiem pomocy społecznej określający zasady współpracy oraz cele, do których należy zmierzać i uzależniać przyznanie pomocy finansowej od zaangażowania bezrobotnego w poszukiwanie zatrudnienia.

Innym wzmocnieniem aktywnej postawy będzie współpraca z Powiatowym Urzędem Pracy w Wierzbicy w sprawie prac interwencyjnych i robót publicznych oraz przygotowania zawodowego i odbywania stażu z Powiatowego Urzędu Pracy dla najbardziej aktywnych podopiecznych.

- 2) Działania podejmowane w celu redukcji psychospołecznych skutków bezrobocia.

W zakresie tych działań planowane jest przeznaczenie środków finansowych, którymi dysponuje ośrodek, w pierwszej kolejności na ochronę dzieci przed skutkami bezrobocia rodziców. Priorytetem stanie się więc zapewnienie dzieciom:

- w miarę możliwości i posiadanego zaplecza dożywiania dzieci w szkole,
- podstawowego wyposażenia do szkoły,
- możliwości uczestnictwa w zajęciach świetlic profilaktycznych,
- w okresie wakacyjnym wypoczynku.

Pomoc dla bezrobotnych nie może się ograniczać jedynie do świadczeń finansowych. Konieczne jest także prowadzenie intensywnej pracy socjalnej, której celem będzie kształtowanie u bezrobotnych odpowiedzialności za swój los i umiejętności przystosowania się do samodzielnego życia w obecnej rzeczywistości. Ze szczególnym uwzględnieniem prowadzenia gospodarstwa domowego w nowej sytuacji, racjonalnego gospodarowania ograniczonymi środkami finansowymi oraz planowanie najbliższej przyszłości własnej rodziny.

- 3) Działania mające na celu zwiększenie skuteczności funkcji informacyjnej sprawowanej zarówno przez urząd pracy, jak i ośrodek pomocy społecznej dla osób bezrobotnych.

Właściwie przekazana informacja oraz wyjaśnienie bezrobotnemu jego sytuacji prawnej, uprawnień oraz warunków uzyskania określonych świadczeń, powoduje redukcję postaw

roszczeniowych wśród klientów, daje podstawy do budowania w nich poczucia bezpieczeństwa, a także ułatwia im planowanie swoich działań.

4) Inne działania wynikające z rozeznaczonych potrzeb mające na celu pomoc osobom bezrobotnym.

Rozdział III

Pomoc na rzecz osób niepełnosprawnych i długotrwanie, ciężko chorych

1. Cel strategiczny.

Celem strategicznym jest udzielanie wszechstronnej pomocy osobom i rodzinom dotkniętym problemem niepełnosprawności oraz długotrwałej, ciężkiej choroby.

2. Podstawowe założenia strategii.

- 1) Integracja osób niepełnosprawnych ze środowiskiem.
- 2) Współpraca ze służbami zdrowia oraz z innymi instytucjami znającymi problem niepełnosprawności i długotrwałej choroby i podejmowanie kompleksowych działań
- 3) Doskonalenie systemu pomocy osobom niepełnosprawnym i chorym.
- 4) Udzielanie pomocy finansowej w miarę posiadanych środków.

3. Kierunki działania.

- 1) Stałe poradnictwo dla osób niepełnosprawnych.
Informowanie osób o możliwościach skorzystania z Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych mieszczącego się przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Radomiu.
- 2) Udzielanie wsparcia osobom niepełnosprawnym i chorym w działaniach mających na celu poprawę jakości życia i efektywne radzenie sobie ze stresem.
Możliwość skorzystania z pomocy prawnika i psychologa, informowanie o zrzeszaniu się osób niepełnosprawnych, przyznawanie dofinansowania na likwidację barier architektonicznych.
- 3) Uświadamianie społeczności lokalnej i władzom samorządowym skali problemu niepełnosprawności. Integrowanie społeczności lokalnej, pobudzanie świadomości społecznej.
- 4) Udzielanie pomocy finansowej, m.in. w celu likwidacji barier architektonicznych,
- 5) Pomoc w zaopatrzeniu w sprzęt rehabilitacyjny i ortopedyczny.
- 6) Uczestnictwo w spotkaniach integracyjnych.
- 7) Doskonalenie kadry zawodowej w zakresie problematyki osób niepełnosprawnych.
- 8) W miarę potrzeb podejmowanie innych inicjatyw i działań na rzecz osób niepełnosprawnych
- 9) Opracowywanie w miarę potrzeb programów zakresie niepełnosprawności.

Rozdział IV

Pomoc na rzecz rodzin, w których występują problemy bezradności w sprawach opiekuńczo - wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego

1. Cel strategiczny.

Celem strategicznym jest propagowanie prawidłowego wzorca funkcjonowania rodziny.

2. Podstawowe założenia strategii.

- 1) Pomoc rodzinom w przywróceniu ich prawidłowego funkcjonowania i zapobieganie jej rozpadowi.
- 2) Udzielanie pomocy finansowej na zaspokojenie podstawowych potrzeb życiowych.
- 3) Zawieranie kontraktów określających zasady współpracy.

2. Kierunki działania

- 1) Pracownik socjalny opracowuje plan pracy z rodziną w celu wyjścia rodziny z sytuacji kryzysowej.
Pomoc w odbudowywaniu utraconych ról, umiejętności i wartości, takich jak: więź rodzinna, poczucie bezpieczeństwa, optymizm i wiara, że istnieje wiele realnych możliwości pokonania kryzysu.
- 2) Warunkowanie pomocy poprzez zawieranie kontraktów.
Uświadomienie klientom, że to oni są odpowiedzialni za rozwiązanie swojego problemu, a zadaniem pracownika jest stymulowanie i wspieranie podejmowanych przez nich działań. Pracownik socjalny podpisuje kontrakt dotyczący współpracy klienta z pracownikiem.
- 3) Współpraca pracowników socjalnych ze szkołą, pedagogiem szkolnym, w zakresie problemów w nauce, problemów bytowych, problemów wychowawczych.
- 4) Kontakt z sądem, kuratorami sądowymi i społecznymi nadzorującymi funkcjonowanie rodzin z dysfunkcją.
- 5) Kontakt z Poradnią Psychologiczno - Pedagogiczną w Radomiu.
- 6) Pomoc na rzecz dzieci:
 - pomoc finansowa i w naturze,
 - dożywianie dzieci,
 - organizowanie wypoczynku,
 - uczestnictwo w zajęciach profilaktycznych.
- 7) Pomoc na rzecz rodzin:
 - pomoc finansowa z uwzględnieniem indywidualnej sytuacji rodziny,
 - pomoc w naturze,
 - praca socjalna.
- 8) Opracowywanie programów w miarę potrzeb na rzecz społeczności lokalnej.

Rozdział V

Pomoc na rzecz rodzin dotkniętych problemami uzależnień

1. Cel strategiczny.

Współpraca z lokalnymi instytucjami i organizacjami pomagającymi osobom uzależnionym i ich rodzinom poprzez doskonalenie form pracy z tymi osobami w celu ich mobilizacji do podjęcia leczenia odwykowego.

2. Podstawowe założenie strategii.

- 1) Wielokierunkowa, kompleksowa pomoc osobom uzależnionym i ich rodzinom.
- 2) Kreowanie i propagowanie modelu trzeźwego stylu życia.
- 3) Umożliwienie świadomego wyboru trzeźwego życia przez dzieci, młodzież i dorosłych.
- 4) Zawieranie kontraktów przez pracowników socjalnych z osobami uzależnionymi, które mają na celu przerwanie procesu degradacji tych osób.

3. Kierunki działania.

- 1) Zaspokojenie potrzeb socjalnych dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym poprzez opłacanie wyżywienia w szkole, wyposażenia w niezbędne artykuły szkolne i odzież, opłacanie wypoczynku w okresie letnim i zimowym i innych, według potrzeb;
- 2) Udzielanie informacji o możliwościach uzyskania profesjonalnej pomocy w innego rodzaju placówkach.
- 3) Motywowanie osób mających problem z alkoholem do leczenia odwykowego.
- 4) Współpraca z Gminną Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wierzbicy oraz z innymi instytucjami zajmującymi się problemami uzależnień (placówki odwykowe, grupy pomocowe, kuratorzy sądowi, poradnie, placówki oświatowe).
- 5) Szkolenia dla pracowników socjalnych w zakresie doskonalenia pracy z rodziną, w której występuje problem uzależnień.
- 6) Opracowywanie, w miarę potrzeb, programów w tym zakresie.

Rozdział VI

Podejmowanie innych inicjatyw i działań na rzecz środowiska

W przypadku wystąpienia nowych problemów na terenie Gminy Wierzbica, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej po rozeznaniu, rozważy możliwość opracowywania programów w tym zakresie.